

İCRA TEBLİĞLERİ ve 538 SAYILI KANUNUN GETİRDİĞİ YENİLİKLER

Prof. Dr. N. M. BERKİN

I. Tebligatın mahiyeti ve gayesi :

Tebligat, takib muamelelerinin usulen alâkalılara bildirilmesidir. Tebligattan maksad, alâkalıların takib muamelelerinden zamanında haber alarak haklarını koruyabilmelerini temin etmektir. Ayrıca, hukukî neticelerini husule getirebilmeleri tebliğ edilmelerine bağlı olan muameleler bu şart tahakkuk etmedikçe tekemmül etmiş sayılmıyacağı gibi, bunlara dayanılarak da müteakib icra muamelelerinin yapılması mümkün olmaz. Meselâ, borçluya icra veya ödeme emri tebliğ edilmedikçe diğer bir takib muamelesi yapılamaz, ezcümle borçlunun mallarının haczine gidilemez; gidildiği takdirde, alâkalı şikâyet yolu ile haczin iptalini isteyebilir.

İcra veya ödeme emrinin tebliğ edilmemesi, borçlunun müdafaa hakkını kullanmasına imkân vermemesi sebeble amme intizamının ihlâli mahiyetindedir. Bu itibarla, borçlunun icra veya ödeme emri tebliğ edilmeden yapılan haczin iptali için takibin her safhasında müddetsiz olarak şikâyette bulunabileceğinin kabulü gerekir (1).

Bundan başka, takib hukukunda müddetler umumiyetle tebliğ tarihinden başlar. Meselâ, icra takibi üzerine itiraz için kabul edilen yedi günlük müddet ödeme emrinin tebliğinden (bkz. İİK. m. 62), iflâs takibinde ticaret mahkemesince verilen nihaî kararların

---

(1) Sayın Prof. İ. E. Postacıoğlu da hacizden evvel ödeme emri tebliğ edilmesinden şu veya bu maksadla imtina edilmiş olmasının kanunun ağır bir ihlâli olmak itibarile amme intizamına münafi sayılması ve bu muamelenin takibin her safhasında iptali cihetine gidilebilmesi gerektiği fikrindedir (bkz. İcra Hukuku Esasları, İst. 1967, shf. 68, No. 69).

temyizi için tanınan on günlük müddet de kararın tebliğinden itibaren başlamaktadır (bkz. İİK. m. 164).

Böylece tebligat, bağlı olduğu muamelenin hem bir sıhhat şartı hem de icra takibinin devamını sağlayan esaslı bir unsur olması itibarile icra ve iflâs hukukunun çok önemli bir konusunu teşkil eder.

II. Tebliğatin şekli ve usulü :

Sözlü bildirmelerin unutulması veya yanlış anlaşılması mümkün olduğu ve yapılan takib muamelelerinden alâkalıların vaktile haberdar edildiğinin icabında tevsiki için, tebliğatin, kaide olarak, *yazı ile* yapılması kabul edilmiştir (bkz. İİK. m. 21, f. 1).

Tebliğat usullerine gelince, Tebliğat Kanunu ve Nizamnamesi, kaide olarak, tebliğatin posta, telgraf ve telefon idaresi vasıtasile yapılacağını kabul etmiştir (2). İcra ve İflâs Kanununun 21 ve 57 nci maddeleri de tebliğatı Tebliğat Kanununun hükümlerine tâbi tutmak suretile aynı esası teyid etmiştir. Ancak, istisnâen, bazı hal-lerde evrakın doğrudan doğruya tevdi suretile veya ilân yolu ile tebliğat yapılması da mümkündür.

Tebliğatin yapılmasını isteyen kimsenin, bu tebliğ posta ile yapılacaksa tarifede yazılı ücreti, doğrudan doğruya, yani memur vasıtasile yapılacaksa kanunen tayin edilen zarurî masrafları peşin olarak ödemesi lâzımdır; ödemediği takdirde, tebliğatı çıkaracak olan merci tarafından paranın yatırılması için kendisine bir mehil verilir; tebliğat talebinde bulunan kimse bu mehil içinde de gerekli ücreti veya masrafı yatırmazsa talebinden sarfınazar etmiş sayılır (bkz. Teblg. K. m. 5, f. 2; Teblg. Niz. m. 6, f. 2) (3).

Verilen mehle riayetsizliğin zarurî sebeplerden ileri geldiği anlaşılırsa, yeni bir mehil verilebilir (bkz. Teblg. K. m. 5, f. 2).

Adlî müzaherete nâil olan kimselerin talep ettiği muamelelere ait ücret ve masraflar ileride haksız çıkacak taraftan alınmak üzere alâkalı mercilerce ödenir (bkz. Teblg. Niz. m. 6, f. 3).

(2) Bkz. 7201 Sy. lı Tebliğat Kanunu m. 1 (RG. 19/2/1959, Sy. 10139); ve bu kanunun 60 ıncı maddesine göre Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanmış ve Danıştayca tedkik edilmiş olan Tebliğat Nizamnamesi m. 1. (RG. 11/9/1959, Sy. 10303).

(3) İcra ve İflâs Kanunu da peşin ödenmesi gereken masrafların yatırılmaması halinde alacaklının talebinin hükümsüz olacağını tasrih etmiştir (bkz. İİK. m. 59).

A. Doğrudan doğruya tebligat :

Doğrudan doğruya tebligat alâkalıya icra dairesinin kendi memurları tarafından yapılan tebligattır. Bu yoldaki tebligatta memurun alâkalıdan evrakın tevdi edildiğine dair bir makbuz alması lâzımdır. Alâkalı, tebligatı sonradan inkâr ederse, evrakın kendisine tevdi edilmiş olduğu memurun aldığı bu makbuzla ispat edilebilir. Filhakika, ihtilâf halinde, tebligatın usulü dairesinde yapıldığının ve evrakın alâkalının eline geçtiğinin ispatı, tebligatı yapan memura aittir (4). Memurun elinde makbuz yoksa, bu hususların ispatı çok güç olur ve ispat edilemediği takdirde tebligat yapılmış sayılmaz.

Tebliğatın muteber addedilmesi için alâkalının kendisine tebligat yapıldığını bilmesi yeterli değildir, aynı zamanda tebligatın konusuna muttali olması, yani onu iyice anlamış olması lâzımdır. Tebliğ edilecek olan muamelenin alâkalıya şifahen bildirilmesi ve bu hususta tutulan zabtın ona imza ettirilmesi, alâkalının bu muamelelerin mevzuunu tamamen anladığına delâlet etmez. Kanun, bu noktanın ehemmiyetini nazarı itibara alarak, tebligatın muteber olması için muameleyi tevsik eden yazının alâkalıya tevdiini emretmiştir (bkz. İİK. m. 21). Filhakika, alâkalı ancak bu suretle tebliğ edilen evrakı tedkik etmek fırsatını bulabilir.

1965 tâdilinden evvel İcra ve İflâs Kanunu mehzaz kanundan ayrılarak doğrudan doğruya tebligatın yapılabilmesi için ayrıca alâkalının *muvafakatini* aramışdı (krş. İsv. İİK. m. 34 ile 3890 Sy. lı Kanunla değiştirilen 2004 Sy. lı İİK. m. 21). 538 sayılı Kanun bu şartı kaldırmış ve bu suretle 7201 sayılı Tebligat Kanununun tebligatın memur vasıtasile yapılabileceğini derpiş eden 2 nci maddesiyle âhenk sağlamışdır. Filhakika, bu hükme göre, gecikmesinde zarar umulan işlerde daire memurları alâkalının muvafakatile bağlı olmaksızın doğrudan doğruya tebligat yapabilirler.

Kendisine doğrudan doğruya tebligat yapılan alâkalı evrakı tebellüğden imtina edebilir; ancak bu imtinainin meşru bir sebep gösteremezse, evraka bu hususta meşruhat verilerek tebligat muteber olarak yapılmış sayılabilir (5).

(4) C. Jaeger, Das Bundesgesetz btr. Schuldbetreibung und Konkurs, Zürich 1911, m. 34, No. 6; FMK. 54 III 246.

(5) C. Jaeger, s.g.e., m. 34, No. 6.

B. İlânen tebligat :

Alâkalının adresi meçhul ise tebligat ilânen yapılır (Teblg. K. m. 28). Kendisine usulen tebligat yapılamayan ve ikametgâhı, meskeni veya iş yeri bulunamayan kimsenin adresi meçhul sayılır (Teblg. K. m. 28, f. 2) .Bu husustaki araştırmayı tebliğ memuru yapar ve adresin meçhul olduğunu mahalle veya köy muhtarına şerh verdirmek suretile tespit eder. Tebliği çıkaran icra ve iflâs dairesi lüzum görürse, ayrıca, resmî veya hususî müessese ve dairelerden yahut zabıta vasıtasile de muhatabın adresini tahkik ve tespit ettirebilir (Tebig. K. m. 28, f. 3).

İlânen tebligata hangi makamın karar vermeğe yetkili olduğuna dair İcra ve İflâs Kanununda sarahat yoktur. Bu kararı vermeğe icra ve iflâs memurunun yetkili addedilmesi takib muamelelerinde sür'ati temin eder. Alâkalı için şikâyet yolu açık bulunduğundan, bu yetkinin icra ve iflâs memuruna verilmesinde mahzur olamaz. Yargıtay İcra ve İflâs Dairesi eski bir içtihadında, icra dairesinin icra tedkik merciinin kararını almadan resen yaptırdığı ilânı mu-teber addetmemişdi (6). Fakat, İcra ve İflâs Kanununun 21 ve 57 nci maddelerile mahfuz tutulan 7201 sayılı Tebligat Kanunu bu yetkiyi sarahaten tebliği çıkaran mercie tanımıştır (bkz. Teblg. K. m. 29). Nitekim, İsviçre hukukunda da durum böyledir (7).

Alâkalının adresini tespit için yeter derecede soruşturma yapılmadan ilânen tebligat yoluna gidilmişse, alâkalı ilânı öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde icra tedkik merciine şikâyette bulunarak tebligatın iptalini istiyebilir (8). Alâkalının adresinin tespiti için gereken araştırmalar yapılmış olmasına rağmen adresin tespiti mümkün olamamış ve ilânen tebligat yoluna gidilmişse, alâkalı usulsüzlük sebebiyle tebligatın iptalini istiyemez, fakat kusuru olmaksızın tebligat ilânına geç vâkif olduğunu icra tedkik mercii önünde ispat etmek suretile ve kanunun tayin ettiği şartlar dairesinde paraya çevirme muamelesi bitinceye kadar gecikmiş itirazda bulunabilir (bkz. İİK. m. 65).

Bir takib muamelesi ilânen tebliğ edildikten sonra alâkalı mü-

(6) Bkz. YİİDK. 20/4/1940 (N. M. Berkin, Notlu İcra ve İflâs Kanunu ve Tatbikatı, shf. 64).

(7) A. Favre, Cours de droit des poursuites, Fribourg 1953, § 15, No. IV.

(8) FMK. 64 III 44; 75 III 83 (A. Favre, s.g.e., § 15, No. IV.).

racaat ederek adres bildirirse müteakip muameleler için artık ilân yoluna gidilmez ve tebligat bu adrese yapılır.

İlânla tebligat esas itibarile adresi meçhul olanlar hakkında kullanılan bir bildirme yolu olmakla beraber, kanun bazı hallerde, yapılan muamele ile bir çok kimsenin ilgisi bulunması sebebiyle, tebligatın doğrudan doğruya ilânla yapılması mecburiyetini koymuştur. Meselâ, ticaretin terki (İİK. m. 44), açık arttırma ile satış (İİK. m. 114), iflâsın kaldırıldığı (İİK. m. 182), iflâsda âdi tasfiye (İİK. m. 219) gibi hususlar ilânla bildirilir. Ayrıca kanun iflâsda itibarın yerine gelmesi hükmünün Resmî Gazete ile ilân edilmesini emretmiştir (İİK m. 315).

Tebliğatın doğrudan doğruya ilânla yapılmasının kanunen mecburi olduğu hallerde, alâkalı yabancı memlekette mukim bulunursa, tebliğ evrakı ile ilânın birer suretinin de onun yabancı memleketteki malûm adresine iadeli taahhüdlü mektupla gönderilmesi lâzımdır (bkz. Teblig. K. m. 28, f. 4). İlânın kanunen mecburî olmadığı hallerde, tebligatın alâkalının yabancı memleketteki bilinen adresine usulü dairesinde yapılması ile iktifa edilir, ayrıca ilâna lüzum yoktur, zira adresin meçhul olması halinde bile, ilân, tebligatta başvurulacak son çare olarak kabul edilmiştir (bkz. Teblig. Niz. m. 46, f. 4).

Kanun, ilân yolu ile yapılan tebligat hakkında, gerekiyorsa, ikinci bir ilânın yapılabileceğini kabul etmiştir. Ancak, bu halde iki ilân arasındaki müddet üç haftadan aşağı olamaz (bkz. Teblig. K. m. 29, f. 2).

İlânen tebligat gazete ile yapılır. Bu gazetenin, alâkalının tebliğ konusunu emin bir şekilde öğrenebileceği bir gazete olması gerekir. Tebliği çıkaran icra ve iflâs dairesinin bulunduğu yerde yayınlanan bir gazete varsa, ilânın ayrıca o gazete ile de yapılması lâzımdır (bkz. Teblig. K. m. 29, b. 1). Bundan başka, tebliğ oluncak evrak ve ilânın sureti tebliği çıkaran icra ve iflâs dairesinin herkesin kolayca görebileceği bir yerine de asılır (bkz. Teblig. K. m. 29, b. 2).

İlânen tebligatta tebliğ, son ilân tarihinden on beş gün sonra yapılmış sayılır. Ancak, tebligatı çıkaran icra ve iflâs dairesi, gerekiyorsa, bu hususta daha uzun bir müddet tayin edebilir (bkz. Teblig. K. m. 31).

III. Usulsüz tebligat :

Usulüne aykırı olarak yapılmış olması tebligatın mutlaka hükümsüz sayılmasını gerektirmez. Alâkalının tebligatın konusuna vâkîf olduğu ispat edilebilirse, tebligatın usulsüz olması sebebiyle iptali istenemez; çünkü bu halde, alâkalı usulsüz tebligattan zarar görmemiştir, fakat usulsüzlük dolayısıyla konuya tamamen vâkîf olamamışsa, tebligat yapılmamış addedileceği gibi (bkz. Teblig. Niz. m. 51, f. 1), bu yüzden zarar görmüşse, kusurlu memurdan zarar ziyan talebinde de bulunabilecektir.

Tebliğat Kanununa göre, usulsüz olarak yapılan, fakat alâkalının konuya muttali olması dolayısıyla muteber sayılan tebligat, alâkalının muttali olduğunu beyan ettiği tarihten itibaren muteber addolunur (bkz. 7201 Sy. lı Teblig. K. m. 32). Ancak, yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, tebligatı yaptıran tarafa, muhatabın beyanı olmasa da tebligatın konusuna vâkîf olduğunu veya buna daha evvelki bir tarihte muttali bulunduğunu ispat edebilmek imkânı tanınmalıdır. Buna imkân verilirse, tebliğ tarihinin tespiti hususunda muhatabın beyanının bir rolü olmaz. Kanun usulsüz bir tebligatın muteber sayılabilmesi için muhatabın ittilânını esas tuttuğuna göre, ihtilâf halinde, muhatabın beyanına ancak tebligatı yaptıran tarafın, muhatabın ittilânını ispat edememesi halinde istinad olunmalıdır, zira aksi takdirde, tebligatı yaptıranın hakkı karşı tarafın iradesine tâbi tutulmuş olur. Bu bakımlardan Tebligat Nizamnamesinin, muhatabın tebliği öğrendiğinin ve bunun tarihinin iddia ve ispatına cevaz vermeyen hükmünü isabetli bulmamaktayız (bkz. Teblig. Nizamnamesi m. 51, f. 3). Nitekim, Federal Mahkeme kararlarına istinâd eden *Jaeger*'e göre, muhatap namına tebligatı kabul etmeğe kanunen mezun olan bir kimseye usulüne uygun olarak yapılan tebligata borçlunun muttali olmadığını iddia ve ispat etmesi caiz görülmez; buna mukabil, usulsüz olarak yapılan tebligat yapılmamış sayılır ve hiç bir hukukî netice doğurmaz; bu itibarla, borçlunun şikâyeti üzerine böyle bir tebligatın bâtil addedilmesi gerekir, meğer ki, usulsüzlüğe rağmen tebligatın borçlunun eline geçtiği tespit edilmiş olsun; ancak, usulsüz tebligatın muteber sayılabilmesi için, borçlunun bu tebligatı öğrenmiş olduğunun tespiti kâfi olmayıp, onun muhtevasını da tamamen öğrendiğinin ayrıca sâbit olması gerekir (9).

(9) C. *Jaeger*, s.g.e., m. 64, No. 5 ve zikrettiği Federal Mahkeme Kararları.

Tebliğatta usulsüzlük bulunmamakla beraber borçlu kusuru olmaksızın tebliğ edilen ödeme emrine vâkıf olamamışsa, gecikmiş itiraz yoluna başvurabilir. Meselâ, birlikte oturan akrabasının veya hizmetçisinin tebliğ edilen ödeme veya icra emrini yedi günlük itiraz müddeti geçtikten sonra vermesi halinde borçlu gecikmiş itirazda bulunabilir.

1965 tâdili ile mehaz Kanununun 34 üncü maddesine aynen uygun şekle sokulan İcra ve İflâs Kanununun 21 inci maddesi hükmü, İsviçrede de kabul edildiği gibi, sırf şekle müteallik değil, takib hukukunda nizamın teminine mâtuf bir hüküm (Ordnungsvorschrift, prescription d'ordre) niteliğindedir (10). Bu itibarla, tebligatın sırf şekil noktasından doğan usulsüzlük sebebiyle iptali caiz görülemez. Nitekim *Jaeger* de, kanun yazılı şekil dışında hususî bir usul tâyin etmiyorsa, tebligatın muhatabın sarih olarak konuya vâkıf olmasına yeterli kayıtları ihtiva etmesi halinde muteber sayılacağını ve ikinci derecedeki hatâların onun sıhhatine hâlel getirmeyeceğini söylemektedir (11).

538 sayılı yeni İcra ve İflâs Kanunu sağlam bir mesnedi olan alacakların takibinde tebligat bakımından alacaklı ile borçluya kolaylık sağlamak ve adres değiştirme hallerinde müşkülâtı önlemek maksadile 21 inci maddesinde yeni bir hüküm sevketmiş ve ilâmda, ilâm hükmünde bir belgede — meselâ resen tanzim edilmiş noter senedinde — veya ipotek senedinde yazılı olan adresini değiştiren alacaklının veya borçlunun yeni adreslerini birbirlerine noter vasıtasile bildirmeleri mükellefiyetini yüklemiştir. Bu mükellefiyet yerine getirilmediği takdirde, tebligat bu vesikalarda yazılı olan adrese yapılacak ve muhatap bu adreste bulunmazsa Tebligat Kanununun 35 inci maddesi uygulanarak tebliğ olunacak evrakın bir nüshası bu eski adrese ait binanın kapısına ve diğer nüshası tebliği yaptıran icra ve iflâs dairesinin divanhanesine asılacaktır. Bu halde evrakın tebliğ tarihi eski adrese ait binanın kapısına tâlik tarihi olarak kabul edilmiştir. Bundan sonraki tebliğlerin ise sâdece tebli-

(10) **A. Reichel**, Kommentar zum schweizerischen Schuldbetreibungs- und Konkursrechts; 2. Aufl. des Kommentars von **Weber - Brüstlein**, Zürich 1901, shf. 39; **A. von Overbeck**, Schuldbetreibung und Konkurs nach schweizerischem Recht, 2. Aufl. Zürich 1940, s. 38, Anm. 1; **A. Favre**, s.g.e., § 15, No. II.

(11) **C. Jaeger**, s.g.e., m. 34, No. 3.

ği yaptıran icra ve iflâs dairesinin divanhanesine asılması kâfi görülmüştür.

538 sayılı Kanunun bu yeni hükmü, henüz takib başlamadan adres değiştirilmesine mahsustur. Adres değişikliği takib başladıktan sonra vuku bulmuşsa, yeni adresin noter vasıtasile karşı tarafa tebliği aranmaksızın doğrudan doğruya Tebligat Kanununun 35 inci maddesi uygulanır. Bittabiî, her iki halde de tebliğ memurunun muhatabın yeni adresini tespit imkânlarını araştırması lâzımdır (12).

538 sayılı yeni İcra ve İflâs Kanunu ile ayrıca, adres değişikliğinden faydalanmak isteyen suiniyet sahibi alacaklı veya borçlu hakkında hukukî ve cezaî müeyyideler sevk edilmiştir; ezcümle, adres değişikliği kanunun emrettiği şekilde muhataba tebliğ olduğu halde eski adrese tebligat yaptırarak Tebligat Kanununun 35 inci maddesinden faydalanmış olan muhatap, bu suretle diğer tarafa verdiği bütün zararları yüzde on beş fazlasile ödemeye mecbur tutulduğu gibi, hakkında 343 üncü maddedeki cezanın tatbiki de uygun görülmüştür. Bu madde gereğince, suiniyet sahibi muhatap şikâyet üzerine icra tedkik mercii tarafından beş günden bir aya kadar hafif hapis cezasına mahkûm edilir. Gerek kanunun ifadesinden, gerekse cezanın asgarî haddinin tayin edilmiş olmasından, bu durumun tahakkuku halinde suiniyet sahibi alacaklının veya borçlunun 343 üncü maddeye göre cezalandırılmasının mecburî olduğu anlaşılmaktadır.

IV. Tebligatın yapılacağı kimseler :

Tebligat, kaide olarak, icra takibinde alâkası olanlara yapılır. Ehliyeti olmayanlara tebligat, kanunî mümessilleri vasıtasile icra edilir. Alâkalının kanunî mümessili yoksa, icra memuru kısa zamanda bir kanunî mümessil tayin edilmesini yetkili vesayet makamından istiyerek tebligatı geciktirir (bkz. İİK. m. 57). Vesayet makamı olan sulh mahkemesi kanunî mümessil tayin etmediği tak-

(12) Federal Mahkeme, bir dava yürürken uzunca bir müddet için yabancı memlekete giden ve gitmezden evvel veya gider gitmez kendisine orada tebligat yapılabilecek bir adres bildirmeyen veya İsviçrede bir vekil tayin etmeyen muhataba tebligat yapılabilmesi için başkaca araştırmalara girişilmesine lüzum olmadığına ve bu halde son adresine yapılan semeresiz tebligatın usulü dairesinde yapıldığının kabul edilmesi gerektiğine karar vermiştir (Journal des Tribunaux, Haziran 1960, shf. 356/357).

dirde, tebligat bu mahkemeye yapılabilir (bkz. MK. m. 370) (13). Kanunî mümessilin alacaklı durumunda olduğu hallerde tebligat bittabii doğrudan doğruya vesayet makamına yapılacaktır (14).

Temyiz kudretini haiz olmayanlara yapılan tebligat mutlak butlanla bătıldır.

Medenî Kanununun 159 uncu ve 396 ncı maddeleri gereğince mezun olanlara doğrudan doğruya tebligat yapılabilir (bkz. İİK. m. 57, f. 2). Meselâ, kocasının izniyle muayyen bir meslek veya san'at icra eden evli kadına yahut sulh mahkemesinin izniyle meslekî faaliyette bulunan vesayet altındaki kimseye, bu faaliyetinden doğan borçlarından dolayı doğrudan doğruya tebligat yapılması mümkündür.

Taksim edilmemiş terekeye müteallik takiplerde tebligat, terekeye bir mümessil tayin edilmişse ona, edilmemişse mirasçılardan her birine ayrı ayrı yapılır (bkz. MK. m. 581).

Muhatabın ikametgâhında veya meskeninde bulunmaması halinde tebligat, onunla birlikte oturan ailesi efradından veya hizmetçilerinden yetişmiş olan birine yapılabilir (bkz. Teblig. K. m. 16). Muhatap yerine kendisine tebligat yapılacak kimsenin görünüşüne nazaran on beş yaşından aşağı olmaması ve bâriz bir surette ehliyetsiz bulunmaması lâzımdır. İsviçre Federal Mahkemesi de «yetişmiş olan kimse» nin mutlaka reşid olmasını aramıyarak ruhî ve cismanî olgunluk (majorité psychique et physique) hissini veren bir kimse olmasını kâfi addetmiştir (15).

Kendisine tebligat yapılan kimsenin bâriz bir ehliyetsizliği yoksa, yani ehliyetsiz olduğuna delâlet eden bir hali açıkca görülüyorsa, icra dairesi veya tebligat memuru bu hususu tahkik etmeğe yetkili olmadığı gibi, mecbur da değildir. Bu kimsenin tebli-

(13) S. Ş. Ansay, Hukuk İcra ve İflâs Usulleri, Ankara 1960, shf. 43. Filhakika, kanunî mümessilin tayin edilmemiş olduğu hallerde, İsviçre hukukunda olduğu gibi vesayet makamının bulunduğu yerin takib mahalli addedilerek tebligatın bu makama yapılması işlerde sür'ati temin eder (bkz. A. Favre, s.g.e., § 13, No. II, 2-B).

(14) C. Jaeger, s.g.e., m. 47, No. 5.

(15) FMK. 50 III 14. Bu içtihad, İsviçrede, ruhî olgunluğun tebligat sırasında tespitinin güçlüğü dolayısıyla tenkid edilmiştir (bkz. Prof. Dr. J. M. Grossen'in Neuchâtel Üniversitesi Hukuk Fakültesinde 1957/1958 öğretim yılı ders notları).

gattan sonra haczine karar verilmesi yapılan tebligatın hükümsüzlüğünü gerektirmez. Ancak, tebligat sırasında temyiz kudretinin olmadığı sonradan isbat edilirse, bu tebligat, yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, hükümsüz olduğundan, buna dayanılarak yapılan satışın da iptali istenebilecektir (16).

Muhatabın mevkuf veya mahkûm yahut muvakkaten başka yere gitmiş olması ve kanunen kendilerine tebligat yapılması caiz olan kimselerin tebellüğden imtinaları halinde Tebligat Kanununun 19, 20 ve 21 inci maddeleri tatbik olunur.

Vekil marifetile yapılan takiplerde tebligatın vekile yapılması lâzımdır (bkz. Teblig. K. m. 11).

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 62 nci maddesine göre, vekâlet, hüküm kat'iyet kesbedinceye kadar davanın takibi için icab eden bilumum muamelelerin ifasına olduğu gibi, hükmün icrasına da şâmil olduğundan, ilâma müstenid takiplerde de vekile yapılan tebligat muteber sayılmalıdır. Nitekim Yargıtay, «vekilin vekâleti leyh ve aleyhte hükmün icrası salâhiyetini de tazammun ettiği» gerekçesine dayanarak, icra emrinin vekile tebliğini caiz adetmiştir (17). Filhakika, 62 nci maddeye göre vekâlet, hüküm kat'iyet kesbedinceye kadar devam edeceğinden, hükmün verilmesiyle kesinleşmesi arasındaki safhaya da şâmindir; bu safhada davanın temyiz edilmemesi veya temyiz edilmesine rağmen konusu itibariyle icraya mâni olmaması hallerinde (bkz. HUMK. m. 443) vekâletin hükmün icra safhasını da kapsadığı neticesine varmak gerekir. Kaldı ki, yukarıda işaret edilen ve İcra ve İflâs Kanunu ile mahfuz tutulan Tebligat Kanununun 11 inci maddesinde «vekîl vasıtasıyla takib edilen işlerde tebligat vekile yapılır» denmek suretiyle umumî bir hüküm sevk edilmiş olduğundan, icra işlerinde vekile yapılan tebligatın muteber olup olmaması konusunda takibin ilâmlı veya ilâmsız olması bakımından bir ayırma yapmaya lüzum kalmamıştır. Ancak, icra takibine mesned teşkil eden ilâmın muhtevası dışında borçluyu şahsen mükellefiyete tâbi tutan ve onu cezaî mes'uliyet altına sokan bir muamele bahis konusu ise, tebligatın vekile değil, doğrudan doğruya borçlunun kendisine yapılması gerekir. Meselâ, taksitle ödeme taahhüdünü yerine getirmeyen borç-

(16) Bkz. S. Ş. Ansay, s.g.e., shf. 43, not 79.

(17) YİDK. 29/4/1946; 1443/1938 (bkz. N. M. Berkin, Notlu İcra ve İflâs Kanunu ve Tatbikatı, İst. 1947, shf. 64.

lunun bu sebeble cezaî mes'uliyetine gidilebilmesi için tebligatın onun şahsına yapılması icab eder (18).

Vekile tebligat konusunda şu noktaya da işaret etmek isteriz. Umumî vekil müvekkili aleyhine açılacak yeni bir davada onu mutlaka temsil etmek mecburiyetinde olmadığı gibi, icra takibinde de ödeme emrini tebellüğe mecbur değildir. Bu hususlar vekilin müvekkilinin menfaatleri ile bağlı olarak takdirine tâbidir. Bu itibarla, umumî vekilin tebligatı almakdan imtina etmesi halinde Tebligat Kanununun 21 inci maddesi uygulanarak mecburî tebligat yoluna gidilemez.

Ticarî mümessilin durumu umumî vekilinkinden farklıdır. Borçlar Kanununun 449 uncu ve 450 nci maddeleri ile ticarî mümessile namına hareket ettiği müesseseyi temsil bakımından çok geniş yetkiler tanınmıştır. Filhakika, ticarî mümessilin sâdece gayrimenkulleri temlik veya bir hak ile takyid etmesi bahis konusu ise sarîh salâhiyet aiması gerekmekte (bkz. BK. m. 450, f. 2) ve temsil yetkisi ancak 451 inci maddede tasrih edilen iki halde tahdid edilebilmektedir. Bu hükümlerden, ticarî mümessilin temsil yetkisinin ne kadar şümüllü olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, bu temsil yetkisi umumî vekilinkinden devamlılığı bakımından da farklıdır. Ticaret siciline kaydedilmesi lâzımgelen bu yetki ancak gene ticaret siciline kayıt ve ilân edilmek suretiyle geri alınabilir; aksi takdirde, geri alınması, hüsnüniyet sahibi üçüncü şahıslar hakkında hüküm ifade etmez (bkz. BK. m. 452, f. 2). Temsil yetkisinin bu vasıfları dolayısıyla, ticarî mümessilin temsil ettiği müessese adına husumeti tevcih ve kabul edebileceği ve icra tebliğlerinin kendisine yapılacağı gibi, umumî vekilden farklı olarak bunu kabul etmeğe mecbur olduğu neticesine varmak lâzımdır (19).

V. Tebligatın yapılamıyacağı zaman :

Bir takib sırasında icra edilen muamelelerin takib muamelesi sayılabilmesi için aranan unsurları haiz olması itibarile tebligat, bir takib muamelesi addedilebilir; filhakika, icra organlarındadır sâdır olduktan başka, alacaklıyı hakkının istihsali gayesine yaklaştır-

(18) Aynı fikirde bulunan sayın Prof. İ. E. Postacıoğlu ile Prof. B. Kuru bu duruma misal olarak, borçlunun mal beyanında bulunmaması sebebiyle ceza takibine tevessül edilmesini göstermişlerdir. Bkz. İcra Hukuku Esasları, üçüncü bası, İst. 1967, shf. 86; İcra Hukuku, Ankara 1965, shf. 61.

(19) Bkz. İ. E. Postacıoğlu, İHFM. 1948 Sy. 1-2, içtihad notu.

makda ve borçlunun şikâyette bulunmaması halinde hakkında kat'î bir mahiyet almaktadır (20).

Bu unsurları dolayısıyla bir takip muamelesi olarak kabul edilebilecek olan tebligatın tâlik müddeti içinde olduğu kadar tâtil zamanlarında da icra edilmemesi gerekir. Esasen tâtilde yapılan tebligat, tâtil müddeti içinde hakkını koruyamayacak olan borçlu için tehlikeli olabilir. Bu sebebler karşısında, tebligatın İcra ve İflâs Kanununun 51 inci maddesinde tâtil günlerinde takip muamelesi yapılmasını men'eden hükümden istisnâ edilmesi ve, ayrıca, Tebligat Kanununun 33 üncü maddesi (bkz. son fıkra) ile Tebligat Nizamnamesinin 53 üncü maddesinde buna sarahaten müsaade edilmesi şâyanı tenkiddir. Tâtil günlerinde tebligat yapılması, kanunun tâtil günlerinde takip muamelelerini men'eden hükmü ile istihdaf edilen maksada uymamaktadır. Nitekim, İcra ve İflâs Kanununun 51 inci maddesine tekabül eden mehzaz kanununun 56 ncı maddesinde böyle bir istisnâ kabul edilmemiştir (21). Bu itibarla, tâtil günlerinde yapılan tebligatın da gece vakti yapılan tebligat gibi kaide olarak caiz görülmemesi ve ancak kabulden imtinâ vukubulmadıkça muteber sayılması yerinde olacaktır.

Prof. Dr. N. M. BERKİN

(20) İcra takip muamelesinin unsurları hakkında, bkz. C. Jaeger, s.g.e., m. 56, No. 3

(21) İcra ve İflâs Kanununun 51 inci maddesi «İflâs Hukuku Dersleri» kitabımızda ihtiyatî haciz münasebetile tahlil ve tenkid edilmiştir (bkz. 1966, ikinci bası, shf. 361, 362).